

*Załącznik nr 1 do uchwały nr
Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej
z dnia 2017r.*

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
dla miasta SKARŻYSKA-KAMIENNEJ na rok 2017**

Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska – Kamiennej na rok 2017 określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz stosowania przemocy w rodzinie.

Program przedstawia zadania własne gminy wynikające z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z treścią tej ustawy zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymywania się od spożywania alkoholu; działalność wychowawczą i informacyjną; ograniczanie dostępności do alkoholu; leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu.

Gminny Program zawiera równocześnie zadania własne gminy w obszarze profilaktyki narkomanii zapisane w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Dokumentem – który oprócz ustawy – stanowi prawną podstawę podejmowanych działań, jest gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, corocznie uchwalany przez Radę Miasta Skarżyska-Kamiennej.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Obowiązek opracowania Programu wynika bezpośrednio z art. 4¹ ust 2 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dokument stanowi część „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Skarżyska-Kamiennej na lata 2016-2021”. Na jego treść wpływ mają również inne akty prawne, wśród nich:

- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
- Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

II. Cele główne programu

1. Monitorowanie i ocena stanu zdrowia społeczeństwa, zagrożeń zdrowia oraz jakości życia związanej ze zdrowiem społeczeństwa.
2. Edukacja zdrowotna dostosowana do potrzeb różnych grup społeczeństwa, w szczególności dzieci, młodzieży i osób starszych.
3. Działania w celu rozpoznania, eliminowania lub ograniczania zagrożeń i szkód dla zdrowia fizycznego i psychicznego w środowisku zamieszkania, nauki, pracy i rekreacji.

III. Cele strategiczne

1. Ograniczenie szkód społecznych i zdrowotnych wynikających ze spożycia alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez mieszkańców miasta Skarżyska-Kamiennej
2. Aktywizacja społeczności lokalnej wokół działań profilaktycznych, ograniczających nadużywanie alkoholu i innych środków psychoaktywnych.
3. Podnoszenie wrażliwości społecznej w obszarze pomocy w rodzinie i zapobieganie zjawisku przemocy domowej.
4. Stworzenie bazy informacyjnej dla mieszkańców Skarżyska-Kamiennej dotyczącej pomocy w zakresie interwencji, profilaktyki, terapii uzależnień i problemów przystosowawczych.
5. Monitorowanie przestrzegania prawa w zakresie sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz edukacja sprzedawców.

IV. Cele operacyjne

1. Prowadzenie profilaktyki uniwersalnej adresowanej do ogółu osób, w postaci edukacji społecznej mającej na celu promocję zdrowego stylu życia, współpraca z lokalnymi mediami, dystrybucja ulotek i materiałów edukacyjnych wśród młodzieży i osób dorosłych, wspomaganie działalności profilaktycznej, informacyjnej i edukacyjnej dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów w obszarze alkoholowym i narkomanii.
2. Profilaktyka selektywna adresowana do grup podwyższonego ryzyka mająca na celu umożliwienie wycofania się z zachowań ryzykownych:
 - a. realizacja szkolnych programów profilaktycznych,
 - b. współpraca z instytucjami realizującymi poradnictwo rodzinne oraz z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi i socjoterapeutycznymi,
 - c. rozwój różnorodnych form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka, zwłaszcza wobec dzieci pochodzących z rodzin z problemem alkoholowym,
 - d. tworzenie warunków i możliwości spędzania wolnego czasu jako alternatywnych w stosunku do spożywania alkoholu i zażywania narkotyków.
3. Wspieranie możliwości pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
4. Wdrażanie działań edukacyjnych adresowanych do rodziców zwiększających ich kompetencje wychowawcze w zakresie przeciwdziałania zachowaniom ryzykownym a także propagowanie właściwych wzorców rodzicielskich.
5. Wspieranie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób zaangażowanych w działania w obszarze profilaktyki uzależnień.
6. Egzekwowanie zapisów prawnych dotyczących handlu i spożywania napojów alkoholowych (m.in. sprzedaży alkoholu osobom nieletnim, spożywania alkoholu w miejscach publicznych).
7. Monitorowanie lokalnej skali problemów uzależnień.
8. Profilaktyka wskazująca to działania profilaktyczne adresowane do osób (grup osób), które przejawiają wczesne symptomy problemów alkoholowych lub/i innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych, ale jeszcze nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego, uzależnienia od alkoholu lub innych zaburzeń związanych z nadużywaniem alkoholu. Przykładem profilaktyki wskazującej są zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, które przejawiają wysoki poziom agresji i nieprzystosowania w kontaktach z rówieśnikami, a także interwencje podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami:
 - a. poradnictwo indywidualne, rodzinne,
 - b. terapia pedagogiczna, zajęcia socjoterapeutyczne,
 - c. treningi, warsztaty umiejętności społecznych .
9. Aktywizacja społeczności lokalnej i integracja środowisk lokalnych wokół działań profilaktycznych, ograniczających nadużywanie alkoholu i innych środków odurzających.
10. Współpraca z placówkami specjalistycznymi prowadzącymi oddziaływanie psychoterapeutyczne w zakresie terapii uzależnienia od alkoholu i narkotyków oraz współuzależnienia.
11. Pomoc w zwiększaniu merytorycznych kompetencji u osób realizujących zadania w zakresie terapii uzależnień.

12. Współpraca z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucjami, organizacjami pozarządowymi służącymi rozwiązywaniu problemów uzależnień.
13. Podejmowanie w ramach Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prawnych czynności w kierunku zobowiązania do leczenia odwykowego osób uzależnionych od alkoholu i powodujących określone dysfunkcje społeczne.
14. Realizacja programów profilaktyki przemocy skierowanych do młodzieży.
15. Pedagogizacja rodziców.
16. Udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
17. Podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji występowania zachowań przemocowych.
18. Wspieranie rozszerzania oferty i rozwoju systemowych form pomocy (medycznej, psychologicznej i prawnej) dla ofiar przemocy domowej.
19. Umożliwienie ofiarom i sprawcom przemocy uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych.
20. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji i wiedzy oraz zwiększanie kompetencji merytorycznych przedstawicieli grup zawodowych a także osób fizycznych zajmujących się pośrednio i bezpośrednio problemami przemocy w rodzinie,
21. Ochrona rodzin, w których występuje przemoc w rodzinie poprzez wsparcie: medyczne, prawne, psychologiczne i socjalne.

V. Zadania i sposoby realizacji

- 1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.**
 - 1) Podnoszenie kwalifikacji członków zespołu terapeutycznego (szkolenia, konferencje, sympozja).
 - 2) Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym lub narkotykowym i ich rodzin.
 - 3) Programy ograniczania picia alkoholu.
 - 4) Programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem.
 - 5) Programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową.
 - 6) Dofinansowywanie kształcenia pracowników placówek.
 - 7) Dofinansowywanie obowiązkowych szkoleń do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień.
 - 8) Wspieranie bazy lokalowej i wyposażenia placówki leczenia odwykowego.
 - 9) Zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówce.
 - 10) Wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w domach pomocy społecznej.
 - 11) Dofinansowanie programów rehabilitacji osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnienia.
 - 12) Opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia.
 - 13) Realizacja programów uzupełniających świadczenia gwarantowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.
 - 14) Wspomaganie procesu rehabilitacji poprzez organizację wyjazdów i imprez dla osób uzależnionych i ich rodzin.
 - 15) Realizacja zadań konkursowych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej w sprawie uchwalenia rocznego programu współpracy Gminy Skarżysko-Kamienna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 rok.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

- 1) Finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.
- 2) Dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną.
- 3) Organizowanie i finansowanie superwizji lub konsultacji dla wychowawców udzielających pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.
- 4) Wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.
- 5) Pomoc dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym: podnoszenie kwalifikacji członków zespołu terapeutycznego w zakresie terapii współzależnienia i terapii dla DDA – finansowanie szkoleń; finansowanie dodatkowych oddziaływań wspierających dla osób współzależnionych, DDA, dzieci i osób dorosłych znajdujących się w kryzysie.
- 6) Pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – programy opiekuńczo-wychowawcze.
- 7) Podnoszenie kompetencji wychowawców prowadzących programy opiekuńczo-wychowawcze w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej.
- 8) Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie:
 - zapewnienie dostępności specjalistów przygotowanych do pracy z członkami rodzin z problemem przemocy – dorosłymi i dziećmi;
 - wdrażanie i finansowanie metod pracy z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie, mających na celu zwiększenie umiejętności i możliwości radzenia sobie z przemocą (programy, warsztaty itp.);
 - opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie i możliwości uzyskania pomocy, w tym obowiązujących procedur (ulotki, informatory, broszury itp. adresowanych do ofiar przemocy);
 - organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz ochrony rodzin przed przemocą szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące specyfiki zjawiska przemocy w rodzinie, konsekwencji doświadczania przemocy w rodzinie, funkcjonowania osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc;
 - organizowanie i finansowanie szkoleń i warsztatów przygotowujących do kontaktu z członkami rodzin z problemem alkoholowym, w których dochodzi do przemocy, a także pozwalających na analizę osobistych postaw wobec ofiar i sprawców przemocy i przekonań na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
 - opracowywanie i upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych na temat psychologicznych i prawnych aspektów przeciwdziałania przemocy w rodzinie adresowanych do profesjonalistów.
- 9) Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy rodzinie, sposobów reagowania na przemoc i możliwości uzyskania pomocy.
W obszarze tym rekomenduje się zwiększenie aktywności w zakresie prowadzenia edukacji publicznej poprzez:
 - włączenie się w ogólnopolskie akcje promujące życie rodzinne bez przemocy;
 - przygotowywanie i upowszechnianie informacji na temat lokalnej oferty pomocy dla członków rodzin z problemem przemocy, w szczególności z problemem alkoholowym (np. ulotki, informatory, strony internetowe, ogłoszenia w mediach lokalnych);
 - prowadzenie i finansowanie programów profilaktyki przemocy i programów rozwijających umiejętności wychowawcze i pozytywne relacje rodzinne;
 - stała współpraca z lokalnymi mediami;
 - prowadzenie badań i diagnoz na temat zjawiska przemocy w rodzinie np. postaw wobec problemu, wiedzy; włączanie się w ogólnopolskie projekty badawcze.
- 10) Finansowanie pomocy prawnej dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 11) Realizacja zadań konkursowych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej w sprawie uchwalenia rocznego programu współpracy Gminy Skarżysko-Kamienna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 rok.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

- 1) Wspieranie realizacji działań profilaktycznych dla uczniów oraz szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i rodziców; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu.
- 2) Realizacja środowiskowych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.
- 3) Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności i prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów. Rekomenduje się m.in.:
 - organizowanie i finansowanie dla przedstawicieli placówek pracujących z dziećmi i młodzieżą szkoleń obejmujących zagadnienia dotyczące skutecznych strategii profilaktycznych;
 - organizowanie spotkań, narad roboczych i konferencji sprzyjających wymianie doświadczeń w zakresie pracy profilaktycznej z młodzieżą.
- 4) Współdziałanie w działaniach promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez dzieci i młodzież oraz wzmacniających czynniki chroniące i motywujące do większej aktywności w życiu społecznym – rozwój zorganizowanych zajęć pozaszkolnych w placówkach oświatowych oraz innych środowiskach młodzieżowych (w tym dożywianie dzieci, biorących udział w tych zajęciach).
- 5) Wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży upijającej się.
- 6) Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych.
- 7) Dorośli – społeczność lokalna: lokalne i ogólnopolskie kampanie edukacyjne, festyny, happeningi, konferencje, Internet; organizowanie badań, sondaży, lokalnych diagnoz i ekspertyz oraz upublicznianie wyników tych badań; szkolenia i warsztaty dla sprzedawców napojów alkoholowych.
- 8) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia.
- 9) Kontynuowanie działalności programów opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Skarżyska-Kamiennej:
 - finansowanie wynagrodzeń dla opiekunów,
 - finansowanie wyżywienia dla dzieci,
 - zakup sprzętów i materiałów niezbędnych do pracy z dziećmi,
 - organizowanie i finansowanie zajęć dla rodziców dzieci uczestniczących w programach, mających na celu podniesienie kompetencji wychowawczych,
 - organizowanie i finansowanie festynów profilaktycznych, konkursów, zawodów sportowych.
- 10) Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież poprzez: finansowanie zajęć, imprez, projektów, organizowanie miejskich bezalkoholowych imprez.
- 11) Tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia poprzez wspieranie, organizowanie, wyposażanie w sprzęt i materiały miejsc do uprawiania sportu, zabawy, nauki, wypoczynku.
- 12) Prowadzenie badań związanych zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych/ używaniem substancji psychoaktywnych podejmowanych przez młodzież oraz ewaluacja programów profilaktycznych.
- 13) Pomoc psychologiczna i pedagogiczna dla dzieci i młodzieży w szczególności zagrożonej uzależnieniem.
- 14) Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych stanowiących integralny element programu profilaktycznego dostosowanego do wieku odbiorców i włączającym w swe oddziaływanie rodziców.
- 15) Dofinansowanie obozów, kolonii, półkolonii i zimowisk z programem profilaktycznym.
- 16) Tworzenie sieci punktów informacyjnych.
- 17) Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych.

- 18) Aktywna współpraca z lokalnymi i regionalnymi mediami.
- 19) Monitorowanie skali problemów alkoholowych w środowisku lokalnym.
- 20) Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach:
 - kampanie społeczne
 - edukacja w szkołach
- 21) Działania na rzecz ograniczenia populacji osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie:
 - Finansowanie szkoleń dla personelu medycznego w obszarze WRKI;
 - Zakup materiałów edukacyjnych dla personelu medycznego i pacjentów podstawowej opieki zdrowotnej
- 22) Realizacja zadań konkursowych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej w sprawie uchwalenia rocznego programu współpracy Gminy Skarżysko-Kamienna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 rok.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień.

- 1) Powierzenie realizacji poszczególnych zadań z zakresu gminnego programu organizacjom pozarządowym (NGO) (przy procedurze zlecania zadań organizacjom pozarządowym (NGO) zastosowanie ma ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie).
- 2) Współpraca ze stowarzyszeniami i klubami abstynenckimi: finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych realizowanych w klubach/stowarzyszeniach, dofinansowanie kosztów organizowanych obozów terapeutycznych, wspieranie współpracy klubów/stowarzyszeń ze społecznościami lokalnymi.
- 3) Współpraca z Kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi.
- 4) Współpraca ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi realizującymi programy o charakterze profesjonalnym w dziedzinie uzależnień.
- 5) Wspieranie finansowe i organizacyjne instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych realizujących swe działania statutowe związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii.
- 6) Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, promujących wśród mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, w szczególności w środowisku młodzieży, zdrowy tryb życia i abstynencję.
- 7) Realizacja zadań konkursowych zgodnie z Uchwałą Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej w sprawie uchwalenia rocznego programu współpracy Gminy Skarżysko-Kamienna z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2017 rok.

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszaniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych przez upoważnionych przedstawicieli Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, przedstawicieli Policji oraz pracowników Referatu Zdrowia Urzędu Miasta w Skarżysku-Kamiennej. Podejmowanie działań zmierzających do wszczęcia postępowania w związku z naruszeniem art.13¹ i art.15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

VI. Podmioty koordynujące i realizatorzy Programu.

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska-Kamiennej na rok 2017 jest koordynowana przez Referat Zdrowia Urzędu Miasta Skarżyska-Kamiennej. Zadania Programu realizowane są poprzez:

- a) zlecanie zadań jednostkom miejskim, zakup usług.
 - b) zakupy i zlecenia zewnętrzne:
 - poprzez konkursy ofert;
 - poprzez zamówienia publiczne;
 - bez stosowania ustawy prawo zamówień publicznych.
1. Harmonogram realizacji, źródła finansowania i łączne nakłady finansowe:
Gminny Program realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych planowanych w Budżecie Miasta, stanowiących dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Niewykorzystane środki na realizację Programu przeznacza się na realizację zadań w roku następnym.
 2. Wskaźniki monitoringu:
 - A. Liczba osób zgłaszających się do placówki leczenia odwykowego;
 - B. Liczba osób objętych działaniami pomocowymi – ilość porad;
 - C. Liczba dzieci, młodzieży i dorosłych objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi;
 - D. Liczba odbiorców projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
 - E. Liczba osób przyjętych przez podkomisję ds. przemocy w rodzinie;
 - F. Liczba wniosków kierowanych do Sądu;
 - G. Liczba i efektywność kontroli punktów obrotu napojami alkoholowymi;
 - H. Liczba osób wezwanych na rozmowy motywacyjno-interwencyjne;
 - I. Liczba programów profilaktycznych;
 - J. Ilość szkoleń, konferencji, ilość osób biorących w nich udział;
 - K. Liczba „Niebieskich Kart” skierowanych do zespołu interdyscyplinarnego;
 - L. Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania z zakresu gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
 - M. Liczba programów opiekuńczo-wychowawczych realizowanych na terenie miasta;
 - N. Liczba osób, która skorzystała z pomocy prawnej, psychologicznej.

VII. Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Zadanie będzie realizowane w szczególności poprzez:
 - 1) Rozpatrywanie wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu.
 - 2) Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w sprawie zastosowania obowiązku leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu.
 - 3) Opiniowanie złożonych ofert programowych pod kątem wdrażania do pracy w placówkach oświatowych i służby zdrowia.
 - 4) Opiniowanie złożonych ofert przez organizacje pozarządowe w otwartym konkursie ofert na realizację zadań z zakresu gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.
 - 5) Przygotowywanie gminnego programu rozwiązywania problemów alkoholowych.
 - 6) Diagnozowanie środowiska i monitorowanie problemów uzależnień na terenie miasta.
 - 7) Kierowanie osób nadużywających alkoholu na badania do biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.
 - 8) Udzielanie pomocy ofiarom przemocy domowej.
 - 9) Koordynowanie całości działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, oraz narkomanii na terenie gminy.
 - 10) Organizowanie różnorodnych form oddziaływania profilaktycznego na dzieci, młodzież oraz dorosłych mieszkańców miasta:
 - a. organizowanie i finansowanie kampanii profilaktycznych,
 - b. promocja imprez bezalkoholowych propagujących zdrowy styl życia: festyny rodzinne, zawody sportowe.

- 11) Składanie sprawozdań z wykonania gminnego programu.
2. Zasady wynagrodzenia członków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 1) Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykonuje prace będące elementem gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Miasta.
 - 2) Komisja wykonuje swoje prace w trakcie posiedzeń oraz wizji lokalnych.
 - a. wynagrodzenie za udział w pracach komisji/podkomisji przysługuje w oparciu o listę obecności, za odbyte posiedzenie i wypłacane będzie w terminie do dnia 10 każdego następnego miesiąca za miniony miesiąc,
 - b. wysokość wynagrodzenia dla przewodniczącego komisji wynosi 120 zł brutto plus 20% tej kwoty za odbyte posiedzenie,
 - c. wysokość wynagrodzenia dla pozostałych członków komisji wynosi 120 zł brutto za odbyte posiedzenie.
3. Zapewnienie działania Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - 1) Zabezpieczenie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skarżysku-Kamiennej; dodatkowe szkolenia dla członków Komisji; pokrywanie kosztów sądowych i wydawania opinii przez biegłych orzekających w sprawie uzależnienia od alkoholu.
 - 2) Zakup materiałów i sprzętu służącego realizacji programu.

VIII. Źródła finansowania

Środki na realizację gminnego programu pochodzą z:

- budżetu Gminy w części przeznaczonych na realizację zadań własnych gminy,
- opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
- środki finansowe nie wykorzystane na realizację zadań w roku 2017, zostaną przekazane do realizacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w roku 2018.

IX. Ograniczenie dostępu do alkoholu.

Rada Miasta Skarżyska-Kamiennej uchwałą nr 2/6/2002 z dn. 22.02.2002r. ustaliła:

- liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w ilości 100 punktów.
- liczbę punktów sprzedaży i podawania napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży w ilości 30 punktów.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeprowadzają członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pracownicy Referatu Zdrowia wraz z uprawnionymi służbami i osobami.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jednym z ważniejszych zadań realizowanych przez gminy w tej dziedzinie jest: „prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej i informacyjnej, w szczególności dla młodzieży”.

W chwili obecnej kładzie się nacisk na realizację rozbudowanych programów profilaktycznych i tworzenie świetlic socjoterapeutycznych. W nowoczesnych programach wiedza o środkach uzależniających i o uzależnieniach to zaledwie 10-15% całego programu. Dużą rolę odgrywa uczenie się takich umiejętności życiowych, które pozwolą zmniejszyć ryzyko wejścia na drogę uzależnienia. Wynika to z przekonania, że człowiek o prawidłowej samoocenie, zadowolony z życia, umiejący egzekwować swoje prawa i radzić sobie w trudnych sytuacjach nie będzie odczuwał potrzeby wspomagania się chemicznymi środkami zmieniającymi świadomość.

Dostępność napojów alkoholowych:							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ilość punktów sprzedaży napojów alkoholowych:							
ogółem:	155	155	152	148	149	143	133
w tym:							
do spożycia poza miejscem sprzedaży wg zawartości alkoholu:							
• do 4,5%	106	104	103	101	103	100	91
• od 4,5% do 18%	92	91	88	92	92	91	85
• powyżej 18%	84	84	82	83	85	85	82
do spożycia w miejscu sprzedaży wg zawartości alkoholu:							
• do 4,5%	49	51	49	47	44	41	39
• od 4,5% do 18%	18	23	22	22	19	18	14
• powyżej 18%	24	24	25	25	23	22	18

Szacunkowa skala problemów alkoholowych w Skarżysku-Kamiennej:

- liczba osób uzależnionych od alkoholu: 980-1450
- liczba osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych (współmażonkowie, rodzice, rodzeństwo): 1950-2450
- liczba dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików: 1950-2450
- liczba osób pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu: 2450-3450
- ofiary przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli): 2600-3300

Działania konsultacyjno-informacyjne, grupy samopomocowe, rehabilitacja, leczenie.

Formy działania	Rok	liczba						
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
AA (dla uzależnionych)		4	5	5	4	4	5	5
AI-Anon (dla współuzależnionych)		2	2	2	2	2	2	2
Klub Abstynenta		1	1	1	1	1	2	2
DDA (dorosłe dzieci alkoholików)		1	1	1	1	1	1	1
Punkty konsultacyjne dla osób z problemem alkoholowym i ich rodzin		2	2	2	2	2	3	3

W Skarżysku-Kamiennej od wielu lat realizuje się działania w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Są to np. oddziaływania w ramach:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Osoby uzależnione i wyrządzające swoim piciem poważne szkody społeczne nie chcące się poddać leczeniu mogą

być zgłoszone do komisji celem wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia odwykowego.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rozmów interwencyjno-motywacyjnych	376	438	344	344	246	281	223
Liczba wniosków skierowanych do sądu	103	108	119	165	44	79	61

b) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej: – udzielił pomocy :

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	I półrocze 2016
Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej MOPS, objętych tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu	190	31	173	171	167	144	86
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy materialnej MOPS, objętych tą pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu	244	73	brak danych	217	200	168	154

c) Działania konsultacyjno-informacyjne, grupy samopomocowe, lecznictwo odwykowe:
- punkt interwencji kryzysowej przy MOPS

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba udzielonych porad	1008	1140	1332	1464	1141	898
Liczba porad psychologicznych	839	947	1124	1230	776	757
Liczba porad prawnych	169	193	208	234	172	38

- punkty konsultacyjne prowadzone przez stowarzyszenia udzieliły porad:

	2011	2012	2013	2014	2015
Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Kamienna”	1035	456	322	322	332
Stowarzyszenie przy Parafii NSJ	124	140	157	300	72
Stowarzyszenie LGDz „Cicha Sława”	-	-	-	38	70

- Wydział Karny Sądu Rejonowego w Skarżysku- Kamiennej:

	2011- 2012	2013	2014	2015	I półrocze 2016
Liczba osób osądzonych ogółem o popełnienie przestępstwa znęcania się nad rodziną	90	49	50	38	20
Liczba osób skazanych ogółem o popełnienie przestępstwa znęcania się nad rodziną	72	40	36	28	14

- w mieście funkcjonuje ambulatoryjna placówka leczenia odwykowego - Poradnia Leczenia Uzależnień OLK obejmowała specjalistyczną opieką:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób objętych specjalistyczną opieką	386	367	400	372	390	362
w tym liczba osób stosujących przemoc	44	65	-	34	35	31
Liczba osób współuzależnionych	77	55	51	42	52	51
w tym liczba osób doznających przemocy	13	18	25	20	13	12

d) Oddziaływania profilaktyczne:

- w Skarżysku-Kamiennej realizowany jest program opiekuńczo-wychowawczy z wyżywieniem przez 2 stowarzyszenia i 3 parafie oraz 9 programów opiekuńczo-wychowawczych realizowanych przy 9 placówkach oświatowych. Działaniem programu objętych było w 2012r. łącznie 352 dzieci, w 2013 roku - 360 dzieci, w 2014 roku - 322 dzieci, w 2015r. - 340 dzieci natomiast w 2016r. - 246.
- wielu uczniów uczestniczyło w programach profilaktyki uzależnień:
 - szkolne programy profilaktyczne:
 - w 2013r. - 4334 uczniów, 170 nauczycieli, 45 rodziców;
 - w 2014r. - 210 uczniów, 29 nauczycieli, 69 rodziców;
 - w 2015r. - 1750 uczniów, 210 nauczycieli, 2 rodziców;
 - programy profilaktyczne rekomendowane przez PARPA lub KBPN:
 - w 2013r. - 1083 uczniów, 23 nauczycieli, 195 rodziców;
 - w 2014r. - 1523 uczniów, 27 nauczycieli, 34 rodziców;
 - w 2015r. - 248 uczniów; 8 nauczycieli, 2 rodziców.
- e) inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:
 - dzieci korzystające z działań na rzecz dożywiania, uczestniczące w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych: w 2012r. - 300 dzieci; w 2013r. - 146 dzieci; w 2014r. - 182 dzieci; w 2015r. - 123 dzieci
 - kolonie i obozy z programem zajęć socjoterapeutycznych dla dzieci i rodzin z problemem alkoholowym: w 2012r. - 165 dzieci; w 2013r. - 89 dzieci; w 2014r. - 80 dzieci; w 2015r. - 130 dzieci.
 - kolonie i obozy z programem zajęć profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych: w 2012r. - 323 dzieci; w 2013r. - 200 dzieci; w 2014r. - 302 dzieci; w 2015r. - 157 dzieci.
 - pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych: w 2012r. - 2719 dzieci; w 2013r. - 1342 dzieci; w 2014r. - 452 dzieci; w 2015r. - 1046 dzieci.
- f) Organizacje pozarządowe realizujące zadania z zakresu gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii: w 2013 roku - 14 stowarzyszeń i 2 - parafie; w 2014 roku - 21 stowarzyszeń i 3 parafie; w 2015: 19 stowarzyszeń i 3 parafie natomiast w 2016 roku 20 stowarzyszeń i 3 parafie.
- g) Liczba wypełnionych Niebieskich Kart przez GKRPA: w 2013 roku - 12 NK; w 2014 roku - 6 NK; w 2015 - 9 NK; w 2016r. - 5NK.
- h) Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta” w gminie Skarżysko-Kamienna w 2014r. - 111; w 2015r. 137 oraz w I półroczu 2016 - 90.
- i) Liczba specjalistycznych konsultacji prawnych udzielonych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie: w 2013 roku - 47; w 2014 roku - 146; w 2015 roku - 104; w 2016 roku - 111.

Problemy społeczne na przestrzeni ostatnich lat (ankieta wśród mieszkańców miasta):

- Duża część mieszkańców Skarżyska-Kamiennej (52%) dostrzega korzystną tendencję zmiany preferencji konsumpcji napojów alkoholowych na korzyść alkoholi niskoprocentowych.
- Wielu badanych (53%) dostrzega pozytywną tendencję w obszarze spożywania alkoholu w pracy (zmniejszanie się skali zjawiska).
- Siedmiu na dziesięciu mieszkańców coraz częściej styka się z osobami, które zostały abstynentami lub przynajmniej piją w sposób mniej destrukcyjny niż dawniej.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań, działania lokalne mają, zdaniem mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, bardzo istotny wpływ na pozytywne zmiany w obyczaju i zachowaniach alkoholowych na przestrzeni ostatnich lat (docenia to 36% badanych).
- O tym, że spożycie alkoholu wśród osób dorosłych w ostatnich latach zwiększyło się jest przekonanych 53% badanych.
- O tym, że spożycie alkoholu wśród młodzieży w ostatnich latach zwiększyło się jest przekonanych 88% badanych.
- O tym, że w ostatnich latach skala problemów związanych z zażywaniem narkotyków zwiększyła się jest przekonanych 61% badanych.
- O tym, że w ostatnich latach skala przemocy domowej w polskich rodzinach zwiększyła się jest przekonanych 43% badanych.

Badania ankietowe wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych:

- W porównaniu z poprzednim badaniem liczba uczniów, którzy spożywali alkohol w miesiącu poprzedzającym badanie utrzymuje się na podobnym poziomie.
- Uczniowie we wszystkich badanych grupach wiekowych potwierdzają upijanie się rzadziej, niż w poprzednich badaniach.
- Odsetek uczniów mających kontakt ze środkami odurzającymi zmniejszył się wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalistów.
- Odsetek uczniów doświadczających jakiegokolwiek formy przemocy domowej zmniejszył się w sposób istotny¹.

Strategiczne kierunki realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- udzielanie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym,
- realizacja programów profilaktycznych powinna obejmować coraz młodsze grupy wiekowe poprzez dotarcie do uczniów szkół podstawowych. Jest to najlepszy moment, aby wpłynąć na zmianę preferencji w korzystnym kierunku, gdyż po przejściu do gimnazjum zaczyna się lawinowy wzrost niepożądanych zachowań alkoholowych,
- w związku z różnorodnością działań ryzykownych podejmowanych przez młodzież a także szeroką skalą innych zagrożeń wskazane jest tworzenie oddziaływań edukacyjnych i prewencyjnych dotyczących różnych środków odurzających (alkohol, tytoń, narkotyki) czy też adekwatnych sposobów zachowania się w sytuacjach przemocowych,
- wzrost dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych dotyczących problemów alkoholowych m.in. poprzez preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz młodzieży także rodziców,
- wspieranie działalności programów opiekuńczo-wychowawczych i realizujących program socjoterapeutyczny w celu objęcia nimi jak największej liczby dzieci z grup ryzyka (rodziny dysfunkcyjne, w tym alkoholowe),
- współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji i innych instytucji w kierunku prawnego egzekwowania przestrzegania ustawowego zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia,
- konieczne jest tworzenie zintegrowanego systemu profilaktyki gminnej angażującego wiele grup społeczności lokalnej (oprócz młodzieży i rodziców także wychowawców, sprzedawców napojów alkoholowych, przedstawicieli samorządu itp.),

¹ Dane pochodzą z „Lokalna diagnoza, monitoring oraz strategia problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta Skarżysko-Kamienna” 2014r.

- promowanie mody na zdrowy styl życia; zachęcanie i włączenie młodzieży do udziału w konkursach o charakterze edukacyjno-profilaktycznym itp.,
- promocja, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia,
- wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań,
- wprowadzenie do programów szkolnych stałych elementów edukacyjnych w zakresie zapobiegania zachowaniom ryzykownym, zakup materiałów edukacyjno-szkoleniowych,
- współdziałanie oraz pomoc w szkoleniu grup zawodowych i osób związanych bezpośrednio lub pośrednio z realizacją gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych (pracownicy lecznictwa odwykowego, policja, pomoc społeczna, pedagodzy, kuratorzy sądowi, członkowie komisji rozwiązywania problemów alkoholowych),
- wykorzystanie prawnego zobowiązania do leczenia odwykowego.

HARMONOGRAM WYDATKÓW

Lp.	Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Skarżyska-Kamiennej na rok 2017	Procento wy udział
1	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu i narkotyków, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie:	27 %
	1. Podnoszenie kwalifikacji członków zespołu terapeutycznego (szkolenia, konferencje, sympozja).	
	2. Prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób z problemem alkoholowym lub narkotykowym i ich rodzin.	
	3. Programy ograniczania picia alkoholu.	
	4. Opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia.	
	5. Programy terapii dla młodzieży uzależnionej i zagrożonej uzależnieniem.	
	6. Programy pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób doświadczających przemocy i osób stosujących przemoc domową.	
	7. Dofinansowywanie kształcenia pracowników placówek.	
	8. Dofinansowywanie obligatoryjnych szkoleń do uzyskania certyfikatu specjalisty psychoterapii uzależnień i instruktora terapii uzależnień.	
	9. Wspieranie bazy lokalowej i wyposażenia placówki leczenia odwykowego.	
	10. Zakup materiałów edukacyjnych dla pacjentów i terapeutów w placówce.	
	11. Wspieranie działań na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych w domach pomocy społecznej.	
	12. Dofinansowanie programów rehabilitacji osób uzależnionych po zakończonych programach psychoterapii uzależnienia	
	13. Realizacja programów uzupełniających świadczenia gwarantowane przez Narodowy Fundusz Zdrowia dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	
	14. Wspomaganie procesu rehabilitacji poprzez organizację wyjazdów i imprez dla osób uzależnionych i ich rodzin.	
	15. Realizacja zadań konkursowych.	
2	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.	5 %
	1. Finansowanie zajęć i programów socjoterapeutycznych lub opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym.	
	2. Dofinansowanie pracy terapeutycznej z rodziną.	
	3. Organizowanie i finansowanie superwizji lub konsultacji dla wychowawców udzielających pomocy psychologicznej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym	
	4. Wdrażanie procedury zobowiązania do podjęcia leczenia odwykowego.	
	5. Pomoc dla dorosłych członków rodzin z problemem alkoholowym: podnoszenie kwalifikacji członków zespołu terapeutycznego w zakresie terapii współuzależnienia i terapii dla DDA – finansowanie szkoleń; finansowanie dodatkowych oddziaływań wspierających dla osób współuzależnionych, DDA, dzieci i osób dorosłych znajdujących się w kryzysie.	
	6. Pomoc psychologiczna i socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym – programy opiekuńczo wychowawcze.	
	7. Podnoszenie kompetencji wychowawców prowadzących programy opiekuńczo-wychowawcze w zakresie pracy z dzieckiem z rodziny alkoholowej.	
	8. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.	
	9. Zwiększenie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy rodzinie, sposobów reagowania na przemoc i możliwości uzyskania pomocy.	
	10. Finansowanie pomocy prawnej dla ofiar przemocy w rodzinie.	
	11. Realizacja zadań konkursowych.	
3	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.	23 %
	1. Wspieranie realizacji działań profilaktycznych dla uczniów oraz szkoleń i warsztatów dla nauczycieli i rodziców; uczenie umiejętności służących zdrowemu i trzeźwemu życiu.	
	2. Realizacja środowiskowych programów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.	
	3. Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności i prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.	
	4. Współudział w działaniach promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania czasu przez dzieci i młodzież oraz wzmacniających czynniki chroniące i motywujące do większej aktywności w życiu społecznym – rozwój zorganizowanych zajęć pozaszkolnych w placówkach oświatowych oraz innych środowiskach młodzieżowych (w tym dożywianie dzieci, biorących udział w tych zajęciach).	
	5. Wdrażanie programów profilaktyczno-interwencyjnych dla młodzieży upijającej się.	
	6. Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych.	
	7. Dorośli – społeczność lokalna: lokalne i ogólnopolskie kampanie edukacyjne, festyny, happeningi, konferencje, Internet; organizowanie badań, sondaży, lokalnych diagnoz i ekspertyz oraz upublicznianie wyników tych badań;	

	szkolenia i warsztaty dla sprzedawców napojów alkoholowych. 8. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych oraz działań kontrolnych i interwencyjnych, mających na celu ograniczanie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia. 9. Kontynuowanie działalności programów opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Skarżyska Kamiennej 10. Promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież poprzez: finansowanie zajęć, imprez, projektów, organizowanie miejskich bezalkoholowych imprez . 11. Tworzenie dzieciom i młodzieży warunków do trzeźwego i zdrowego stylu życia poprzez wspieranie, organizowanie, wyposażanie w sprzęt i materiały miejsc do uprawiania sportu, zabawy, nauki, wypoczynku. 12. Prowadzenie badań związanych zwłaszcza z diagnozą zachowań problemowych/ używaniem substancji psychoaktywnych podejmowanych przez młodzież oraz ewaluacją programów profilaktycznych. 13. Pomoc psychologiczna i pedagogiczna dla dzieci i młodzieży w szczególności zagrożonej uzależnieniem 14. Realizacja pozalekcyjnych zajęć sportowych stanowiących integralny element programu profilaktycznego dostosowanego do wieku odbiorców i włączającym w swe oddziaływania rodziców. 15. Dofinansowanie obozów, kolonii, półkolonii i zimowisk z programem profilaktycznym. 16. Tworzenie sieci punktów informacyjnych. 17. Prowadzenie lokalnych kampanii edukacyjnych związanych z profilaktyką problemów alkoholowych. 18. Aktywna współpraca z lokalnymi i regionalnymi mediami. 19. Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach. 20. Działania na rzecz ograniczenia populacji osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie. 21. Realizacja zadań konkursowych.	
4	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień. 1. Powierzenie realizacji poszczególnych zadań z zakresu gminnego programu organizacjom pozarządowym (NGO) (przy procedurze zlecania zadań organizacjom pozarządowym (NGO) zastosowanie ma ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie). 2. Współpraca ze stowarzyszeniami i klubami abstynenckimi: finansowanie dodatkowych programów terapeutycznych realizowanych w klubach/stowarzyszeniach, dofinansowanie kosztów organizowanych obozów terapeutycznych, wspieranie współpracy klubów/stowarzyszeń ze społecznościami lokalnymi. 3. Współpraca z Kościołem Katolickim i innymi związkami wyznaniowymi. 4. Współpraca ze stowarzyszeniami i innymi organizacjami pozarządowymi realizującymi programy o charakterze profesjonalnym w dziedzinie uzależnień. 5. Wspieranie finansowe i organizacyjne instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych realizujących swe działania statutowe związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniem narkomanii 6. Wspomaganie działalności organizacji pozarządowych, promujących wśród mieszkańców Skarżyska-Kamiennej, w szczególności w środowisku młodzieży, zdrowy tryb życia i abstynencję. 7. Realizacja zadań konkursowych.	45 %
5	podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.	
	Razem	100%